

Ocak-Mart 2021 döneminde Azerbaycan Ekonomisi

Petrol dışı ekonomi, 2021'in ilk çeyreğinde toparlanma aşamasına girdi:

- Genel ekonomi, petrol sektörü üretimindeki %7,3 düşüş nedeniyle %1,3 daraldı. Ham petrol üretimi, 2020'nin ilk çeyreğine göre %5,3 azaldı ve aylık bazda %6 düşüşle Mart ayında 3 milyon ton oldu. Üretimdeki düşüş, esas olarak Azerbaycan'ın OPEC+ anlaşmasına olan bağlılığının gerçekleşmesiyle ilgilidir. Bu arada doğal gaz üretimi ise %12 arttı;
- Petrol dışı GSYİH ise %2,1 artarak toplam GSYİH'nın %63,7'sini oluşturdu. COVID-19'un etkilediği turizmin çıkarılması durumunda, petrol dışı sektör %3,5 oranında büyüdü. Petrol dışı GSYİH büyümesini kısıtlayan seyahat kısıtlamaları nedeniyle turizm sektörü %50,3 düşüş yaşadı;
- Petrol dışı üretim, ekonomide en çok büyüyen sektör oldu (%16,9). Bu, esas olarak "beyazlatma" ve kimyasallar, metalurji ve eczacılık gibi endüstrinin belirli bölümlerinde kamu yatırımlarının gerçekleştirilmesinin etkisi sayesinde olmuştur. Bu arada, inşaat sektörü ise bir önceki yıla göre %4,8 büyüdü. Kurtarılan bölgelerde yeniden yapılanma çalışmalarının inşaat sektöründeki canlanmayı desteklemesi beklenmektedir.

Enflasyon, Merkez Bankası'nın hedeflediği aralığın üst kısmına sıçradı:

- Mart ayında fiyat seviyesi %0,9 yükseldi ve yıllık enflasyon %4,1 oldu. Bu, Merkez Bankası'nın hedef bandınının (%2-%6) %4'lük orta değerinden biraz daha yüksekti;
- Tüketici sepetinde yer alan ürün ve hizmetlerin %85,4'ünün (501 kalemden 428'i) fiyatları bir önceki yıla göre artmış, %7,8'inin azalmış, %6,8'inin değişmeden kalmıştır. Kalemlerin % 62,1'inde (311) olan fiyat artışı, %4,1'lik yıllık manşet enflasyonun altında kalmıştır;
- Tüketici sepetine ayrıştırıldığında, yıllık bazda gıda fiyatları %4,8, gıda dışı fiyatlar %3,7 ve hizmetler %3,4 artmıştır. Yıllık manşet enflasyona gıda, gıda dışı ürünler ve hizmetlerin katkısı sırasıyla 2,1, 0,9 ve 1,1 puan (toplam %4,1) olmuştur;
- Düzenlemeye tabi fiyat artışları (benzin ve su temini ile ilgili hizmetler) ve mevsimsel faktörler ilk çeyrekte enflasyonist etki yaratmıştır.

Azalan petrol ihracatına rağmen ticaret dengesi toplam GSYİH'nın %14,4'üne eşdeğer bir fazla verdi:

- 2021'in ilk çeyreğinde toplam ihracat %1,6, ithalat ise %4 azaldı. Sonuçta, ticaret fazlası %2,4 artarak 1.607 milyon ABD doları oldu;
- İhracattaki düşüş esas olarak ham petrol ihracatıyla ilgilidir. Ham petrol ihracatı nominal olarak %24,4, reel olarak ise %7 gerilemiştir. Bu arada, doğal gaz ihracatı ise bir önceki yıla göre reel olarak dört kattan fazla arttı. Doğal gaz ihracatından elde edilen gelirlerdeki artış (5,4 kat), ham petrol ihracatındaki düşüşün %82,2'sinin karşılamasını sağladı;

- İthalattaki düşüğe en çok katkıda bulunan unsurlar ulaşım ve yedek parçalar, metaller ve yakıtlar olmuştur:
 - Taşımacılık ve yedek parça ithalatı %35,5 azalırken, otomobil ithalatı hacim olarak %0,3 artmış ve değer olarak %6,9 düşmüştür;
 - Metal ithalatı, demirli metal ürünlerin etkisiyle %39,6 azaldı;
 - Yakıt ithalatı, yolcu taşımacılığı sektöründeki durgunluğun bir göstergesi olarak %41,1 geriledi;
 - İlaç ürünleri ithalatı %33,1 artarken, gıda ürünleri ithalatı %27 artmış ve tüketim malı ithalatının önemli bir bölümünü oluşturmuştur;
- İncelenen dönemde, petrol dışı ihracat yıllık bazda %16.9 artarak 502 milyon ABD doları'na ulaşmış ve toplam ithalatın %19.8'ine denk gelmiştir;
- Ticaret fazlasına rağmen Azerbaycan Merkez Bankası (CBAR) rezervleri bir miktar düşerek 6.356,2 milyon ABD Doları'na ulaşmış ve bu da 2020 sonuna göre %0,2 veya 13,2 milyon ABD Doları daha düşüktür;
- 2021 Mart sonu itibarıyla SOFAZ'ın varlıkları 2020 sonuna göre %1,8 azalarak 4.2761,3 milyon ABD doları veya toplam GSYİH'nin %96'sı olarak gerçekleşti. Varlıklardaki azalma temel olarak altın fiyatlarındaki düşüş ve yatırım portföyündeki para birimlerinin ABD doları karşısında değer kaybetmesi ile ilgilidir.

Krediler ve mevduatlar sigorta primleriyle birlikte büyüdü:

- 2021'in ilk çeyreğinde, bankacılık sektörünün toplam aktifleri %1,5 artarak 32,5 milyar AZN oldu. Menkul kıymetler portföyü (%9 artış) ve nakit (%23 artış) yükselişin ana etkenleri oldu. Brüt krediler %1,4 arttı;
- İşletme kredisi portföyü, esas olarak bireysel girişimcilere verilen kredilerle (%12,9 artış) %1 oranında genişledi. Bu arada, konut kredilerindeki %4,4 artışla birlikte hanehalkına verilen krediler %2,4 arttı. Tüketici kredileri %0,5 genişledi;
- TGA tutarı 2020 sonuna göre %2,8 artış gösterdi. Toplam takibe düşen kredi oranı %6,2 yani 2020 yıl sonundan 0,1 puan daha yüksek oldu;
- Mevduat hacmi % 0,7 artarak 23,8 milyar AZN oldu. Vadesiz mevduat %1,6 oranında artış gördü ve vadeli mevduat %0,7 küçülerek 9,5 milyar oldu. Finansal olmayan şirketlerin mevduatı, %2,7 artan toplam mevduattaki artışın ana itici gücü oldu. Hanehalkı mevduatı %0,4 azaldı;
- Toplam mevduat portföyünün dolarizasyon oranı, Aralık 2020'ye göre 1,4 puan düşüşle %55 oldu. Aralık 2020'ye göre, vadeli mevduat için dolarizasyon oranı 2,4 puan düşerken, vadesiz mevduatta dolarizasyon 0,5 puan azaldı. Ocak-Mart 2021'de, CBAR tarafından satılan döviz, bir önceki yıla göre %46,6 düşüş göstererek 1.479,9 milyon ABD doları oldu;
- Toplam net karın Mart sonundaki özkaynaklara oranı olarak hesaplanan bankacılık sektörünün özkaynak kârlılığı %12,3 oldu (Ocak-Mart 2020: %13,8). Faiz geliri %1,3, faiz dışı gelir ise %1,8 azaldı;

- 2021'in ilk çeyreğinde toplam sigorta primleri bir önceki yıla göre %3,4 arttı;
- Brüt primler 249 milyon AZN oldu. Hayat sigortası primleri, toplam prim içindeki %18,3'lük katkı payı dahil, pazarın %27,6'sını oluşturdu. %32,9 büyüyen zorunlu segment, hayat sigortasındaki artışın itici gücü oldu;
- Hayat dışı sigorta, başta gayrimenkul (%33,6) olmak üzere zorunlu segmentteki %13,6'lık artışa bağlı olarak %4,1 genişledi.

CBAR, Nisan PPK toplantısında yeniden finansman oranını %6,25'te tutmaya karar verdi:

- Karar, faiz oranı koridorunun her iki sınırı için de benzerdi çünkü alt sınır ve üst sınır sırasıyla %5,75 ve %6,75'te sabit kaldı. Politika faiz oranı 2020 başından bu yana 125 baz puan düştü;
- CBAR, enflasyon görünümünü etkileyecek önemli bir değişiklik olmadığını belirtti. Ayrıca Merkez Bankası, enflasyonun yıl sonundaki hedefin içinde kalmasının beklendiğini belirtti;
- CBAR'a göre, son dönem enflasyon hareketleri, düzenlemeye tabi fiyat değişiklikleri ve mevsimsel faktörler gibi parasal olmayan faktörlerle ilgilidir;
- CBAR, toplam talepteki toparlanmanın arzın üzerinde bir düzeye ulaşmadığını, dolayısıyla enflasyonu etkilemediğini belirtti;
- CBAR'a göre, para tabanında son dönemde yaşanan daralma bütçe fazlasıyla bağlantılıdır ve yılın geri kalan kısmında fazla açığa döneceği için taban yükselecektir. Merkez Bankası, son toplantıdan bu yana nominal ve reel faiz oranlarında hafif bir düşüş yaşandığını kaydetti;
- Merkez Bankası'na göre risk dengesinin kısa ve orta vadeli tahmin ufkundaki değişiklikler ve enflasyon üzerindeki etkisi bir sonraki faiz kararını etkileyecektir.

Uyarı Notu: Burada yer alan yatırım bilgi, yorum ve tavsiyeleri yatırım danışmanlığı kapsamında değildir. Yatırım danışmanlığı hizmeti; aracı kurumlar, portföy yönetim şirketleri, mevduat kabul etmeyen bankalar ile müşteri arasında imzalanacak yatırım danışmanlığı sözleşmesi çerçevesinde sunulmaktadır. Burada yer alan yorum ve tavsiyeler, yorum ve tavsiyede bulunanların kişisel görüşlerine dayanmaktadır. Bu görüşler mali durumunuz ile risk ve getiri tercihlerinize uygun olmayabilir. Bu nedenle, sadece burada yer alan bilgilere dayanılarak yatırım kararı verilmesi beklentilerinize uygun sonuçlar doğurmayabilir.